

CS. PATAJ MIHÁLY

OLAJKUTAK

A véletlen ültet-
te őket egymás
mellé a gőzfür-
dőben. Mind a
ketten a közsvényü-
ket cipelték ide. A
kopaszodó, hatvan
felé hajló Csorba
Elek tüstént felis-
merte szomszédságá-
ban a tanács elnö-
két, Máda Bélát.
Mádai törte a fejét,
honnét ismeri az
öregét.
— Nem az „Üjvi-
lág”-ban találkoztunk?
— kérdezte az
elnök.
— De ott — hagy-
ta rá Csorba — Ta-
valy őszel.
— Már emlékszem
— élénkült fel az
elnök. — Hát mi új-
ság a szövetkezet-
ben?
— Folydogál az
élet — vont vállat
Csorba Elek. —
Szükséget nem szen-
vedünk, egymást rossz
szóval nem illetjük,
és hogy ezen felül
egyik-másik ember-
nek megvan a maga
baja, már ez az
élettel jár.
Mádai szerette a
megfogható beszédet,
mindjárt megkér-
dezte:
— Magának, Elek
bátyám, szorit-e va-
lahol?
— Nem volna né-
kem panaszom, el-
nök elvtárs, ha csak
egy valami nem...
— Ki vele, bátrán!

A BRIGADÉROS

— biztatta az elnök
az öreget.
— Csupán annyi,
hogy nem jövök ki
a brigádvezetőmmel.
— Aha — bólintott
az elnök. — És
miért nem?
— Tudja, már ma-
gában véve az is,
hogy a brigadérosom
asszony.
— Nem olyan nagy
baj az, Elek bátyám.
Olyan világot élünk,
amikor az asszonyok
is szóhoz jutnak.
— Az helyes, de
az én esetemben épp
az a baj, hogy a bri-
gádvezetőm mellett
én nem jutok szó-
hoz.
Az elnök tovább
faggatta:
— Eszerint a maga
brigadéros a nem jól
végzi a dolgát?
— Még azt sem
mondhatnám — in-
gatta a fejét Csorba
— jó dolgosa asz-
szony.
— Tulajdonképpen
mi a baj vele?
— Mondhatni, visz-
szae a hatalmával.
— Ez már baj —
esővált a fejét Má-
da.

— Nem szólnék én
semmit, ha csak a
közös munkában
szívóskodna. Csak
azt nem viselem,
hogy ez az asszony
mindenbe beleavat-
kozik.
— Furcsa.
— Velem még a
szavával is kivéte-
ltesz. Másokhoz? Si-
ma a nyelve. De ha
velem szól, hát csak
úgy mennydörög. A
többieknek könnyű,
mert ha letelik a
nap, hazatérnek, de
az én brigadérosom
még akkor sem hágy
nékem pihenést!
Mindig talál nekem
valami dolgot.
— De hát nem
próbál ellenszegülni?
— méretd az örege
Máda.
— Még csak az
hiányzik!
— Nyugalom, Elek
bátyám, majd én...
Tudja mit? Jövő
hétfőn kimegyek
magukhoz, majd a
dolgok tövire né-
zünk.
Csorba felkapta a
fejét:
— Annak már na-
gyon itt az ideje.

Mert az mégsem jár-
ja, hogy az embert
minden jogától elüs-
sék. Miért nincs ne-
kem jogom ahhoz,
hogy vasárnap dél-
után megigyak egy
nagyfőreccsöt?
— Ez több a sok-
nál — bólogatott
megértően Máda. —
Hogyan is vázna ez
a brigád becsületé-
be?
— Én pont ezt haj-
togatom a brigádvé-
zetőmmel, de mihasz-
na. Még csak győz-
ködni sem próbál,
hanem rámförmed. A
múlt vasárnap is ezt
mondta: ha beteszem
a lábam az italbolt-
ba, eltöri a dereka-
mat.
— Hallatlan! Na,
majd véget vetünk
ennek.
— Nem hiszem —
jegyezte meg kétke-
dően Csorba Elek.
— Bízva csak rám!
— mondta harciasan
Máda. — Hogy hív-
ják ezt a hevesvérű
brigadéros?
— Csorba Elekné
születelet Simon Mar-
git — felelte készse-
gesen, természetes
hanghordozással az
öreg, és felkaszálód-
ván, így szólt:
— Jöjjön, elnök elvtárs,
megárt ez a hossza-
dalmas üldögélés a
nagy melegben.

Horváth József

Vass Imre

LUTHER MÁRTON KIRÁLY

Az öreg folyó
A vén folyó
O
Tud valamit
De
Nem szól semmit
Az öreg folyó
Csak ballag ballag tovább

NEGER SPIRITUÁLE

1.

„Senki sem tudja milyen nehéz volt
senki sem tudja hogy szomorú vagyok
Senki sem tudja milyen nehéz volt
Dicsérlek Uram
Néha mintha mennyben járnék
így van Uram
Néha mintha sirban lennék
így van Uram”

2.

Verjétek a dobokat Testvéreim
meghalt a Király
Küldjétek a hírnököket Testvéreim
oda a Király
Jöjjetek keresztrel
jöjjetek imával
Jöjjetek egyenként
jöjjetek ezrelével
Nezzétek itt fekszik
a Király
Jöjjetek keresztrel
jöjjetek imával
Jöjjetek haraggal
jöjjetek haraggal

3.

Üssétek a dobokat Testvéreim
s küldjétek a hírnököket
Vigyétek híru! mind a fájó a szörnyő hírt
hogy hallja a világ
milyen gyáva bűn esett

4.

Uram
Hozzád fordulok
Uram irgalmazz
Uram könyörülj
Uram vedd magadhoz hű gyermeked
Vedd magadhoz Pásztorunk
ki lángjel volt nekünk
ki várunk volt nekünk
mert jogunkat védte
mert elhetünk
Uram irgalmazz
Uram könyörülj
Uram áldd meg gyermeked
és mi dicsérvük a Neved
(Dicsérvük)
Ügy legyen

5.

Erintetlen Asszonyunk szent fia
Jézus Király
mit vétett népem oly nagyot
mi a bűn Krisztus hogy szenvedni hagyod
Mért engedted földjéről idegen eke elé fogni

Fehér Kálmán rajza

idegen tájon idegen szóval szólni
Szegény
egyszerű
nép ez
Atyáit megalázták
fiatit legyilkolták
lányait elrabolták
énekét kiforgatták
Atok verte feketé nyáj
segits neki Jézus Király
Vidd le a Nagy Folyó partjára
vedd le kötelét
mosd le szegényed
add vissza erejét
add vissza erejét —
Dicsértessék a Te neved
(Dicsértessék)
Ügy legyen

6.

Verjétek a dobokat Testvéreim
meghalt a Király
Küldjétek a hírnököket Testvéreim
oda a Király
Jöjjetek keresztrel
jöjjetek bánattal
Jöjjetek imával
jöjjetek haraggal
Nezzétek itt fekszik
a Király
Marjatok a földbe
oda vesztettedek
Marjatok a földbe
dobjátok utána rögöt
Szorítsátok meg egymás kezét Testvéreim
s énekeljétek

„Győzni fogunk
győzni fogunk
egyszer győzni fogunk
A szívem mélyén hiszem
egyszer győzni fogunk”
Nyugodj Luther békében

Addig beesteledett, s a Cinege-
sori világítás nem kedvezett a fő-
fedező hajdandóságnak. Laczi Gé-
zát másnapra kellett hagyni. De
csak hiábavaló utat tett meg miat-
ta. Az öreg Laczi ugyanis az ital-
boltban töltötte a nyugdíj meg a
halál között hátramaradt éveit,
nem igen kereste a munkát. Dr.
Schik Attilát a szomszédasszonya
világosította fel, hogy egyedül a
kocsmában keresse. A csapos aztán
rámutatott egy kis fekete rongy
meg kalapcsomóra a szoba sarká-
ban.
— Az a Laczi Géza. Szóljak ne-
ki?
Dr. Schik legyintett.
— Ugy látom, fölösleges.
Végül is Kerégyártó sógor ma-
rád az utolsó lehetőség. Össze-
ment keszeg kis ember volt, a sok
rác benőtte a szemét, így aztán
sose látszott rajta, mit forgat a
fejében. Most is végighallgatta a
városi úriember kívánságát, annyit
se szólt közbe, hogy „üljön le mi-
nálunk”, a cigarettát igaz elfogad-
ta, de különben tudomást se
vett a fuvalatanárról. Az meg várt
egy darabig, álldogált a tőpörtyű
venember előtt, már azt hitte el-
aludt. Indulni akart kifelé, mikor
az öreg megszólította:
— Lehet róla beszélni — mondta
megfontoltan. Aztán két hosszú
perccel később: — Persze, nem
ilyen ápertén, hogy búbos kemen-
cét akarok.
— Hanem? — ijedt meg Schik
Attila a rendutasításra.
— Mert búbos kemence is sok-
féle van — folytatta az öreg. —
Persze, azt már nem mondta az a
híres muzeumi barátja.
Dr. Schik őszintén szegyelte, hogy
így kiszolgáltatta a tudatlanságát.
Másfelől mégis örült, mert sem-
mi kétség, igazi szakemberrel hoz-
ta össze Tah Antal.
— Ha megengedi — mutatott egy
székre, hogy kényelmesen átadhas-
sa lelkét a népi tanításnak.
— Csak tessék. Szóval sokféle.
Érti, ugy-e?

— Hogyne, hogyne kérem.
— Csináltam én még az első há-
ború után a húgoméknál, olyan
kemencét, ami hegybe ment a pla-
fonig. Mint a templomtorony, olyan
volt. Azt mondtuk az ilyenre, tü-
hegyű. Tetszik érteni?
— Természetesen.
— Amelyiket meg oldalt jól
megtömtük, arra azt mondtuk:
kontyos. A módosabb gazdák csak
a begyest csináltatták velem.
— Az meg miféle?
— Annak két kontya is van. Le-
het rá mintát csinálni.
— Mintát?
— Tán ezt se hallotta?
— Őszintén szólva, még soha.
Az öreg maga elé hallgatott, az-
tán sértődötten morogta:
— Minek az ilyennek kemence?
— Es maga... melyiket javasol-
ja Kerégyártó bátyám?
A vénember nagyot nézett a bá-
tyámozásra, de aztán odarakta a
többi mellé, hátha ez is hozzár-
tozik az üzlethez.
— Attól függ...
— Mitől?
— Sok mindentől. Számít bele a
plafon magasság, aztán az ablak.
Merre van az ablak? Mert mind-
egyik másképp melegít. Ha az ab-
lak délről van, leginkább a tühe-
gyű felel meg. De az északi lég-
áramlást legjobban a kontyos fog-
ja föl.
Az öreg Kerégyártó tudásától
megfélemlített fuvalatanár hevesen
bólogatott minden szóra.
— Es az ára?
— Mind különböző. Helyszínelés
nélkül nem tudom.
A helyszínelés két nap múlva
megtörtént. Kerégyártó Irma nagy
sáros bakancsával végigjárta a la-
kást, még a WC-be is benézett.
— Kell a szellőzés miatt.
Egy végtörött colstokkal mé-
ricskelt a falak mentén, aztán lé-
pésben is kimért mindenféle tá-
volságokat, végül egy megnyála-
zott ceruzacsomóval számokat írt
kockásfüzetébe, és azt mondta:

— Ezer köll az anyagra.
— Ezer? — rémült meg dr.
Schik Attila, aki ezer forintért há-
rom hetet tanított egy hónapból.
De Kerégyártó mester rendithe-
tellen maradt.
— Ezer.
— Olyan sok?
— Annyi az ára. Már az anyag-
nak. Persze a mész még nincs
benne.
— Es a munkadíj?
— A munkadíj?... Várjon csak,
azt még nem is számoltam.
Megint nyalazott, megint firkált
a füzetbe.
— 2170.
— Hogy mondta?
Az öreg szemrebbenés nélkül is-
mételt.
— Lehetetlen.
— Egy forinttal sem kevesebb
— gombolkodott az iparos. — Na-
lam szabott árak vannak. De ha
gyöngébb munkával is beéri, kér-
dezze meg a többi mestert. Hátha
talál olcsóbbat.
Nyilván nemcsak Schik Attila, a
venember is tudta, hogy semlyet
se talál. Ha kemencét akar, nem
lehet más választása. Es most már
azért is muszáj akarni a kemen-
cét, mert összeveszett miatta a
családdal, elhíresztelte a tantes-
tületben is — mindenképp presz-
tízis kemence volt ez, sokkal in-
kább, mint búbos.
Megegyeztek. De a munkához
csak jó két héttel később kezdett
Kerégyártó Imre, addig tartott az
anyagbeszerzés. Akkor is a maga
pénzéből egészítette ki az ezer fo-
rintot, mivel a fuvarost is kenni
kellett. 1100. Újabb hét elteltével
meg kiderült, hogy kevés a téglá.
1300. Legvégül téglástul, mesztül,
munkadíjastul benne volt az egész
3500 forintba meg még valami apró
hozza. Es mindezt a bútorra ku-
porgatott pénzből fizette ki dr.
Schik Attila, mindig újabb száza-
soktól fosztva meg a betéjkönyvet.

Dr. Schikné természetesen sem-
mit se tudott az anyagi manővere-
zésről. Neki fogadalma volt, hogy
amíg el nem készül az a szörnyü-
ség, oda se szagol az új lakásába.
A Cinege sori iparos április 9-ére
ígérte az átadást, de azt lelkére
kötötte a fuvalatanárnak, hogy
még további három tüzelt meg ne
közelítsék a kemencét, mert „fö-
lrobbannak benne a gázok”. Dr.
Schik már nem is merte megtuda-
kolni miféle gázokat épített bele
a kemencébe, hanem megnyugodott
az utasításban, hisz jobbat úgyse
tehetett.
Április 9-ére mindazonáltal ün-
nepélyes kemenceavatást hirdetet-
t meg, amire feleségén, anyósán és
apósán kívül meghívta a nevelő-
testület néhány illusztris képvise-
lőjét meg Cseh Dénes muzeológus-
t is.
Alighogy leszámolta a 2170 fo-
rint munkadíjat Kerégyártó Imre
markába — aki meg se várva a
hálálkódó gratulációt pucolt a kör-
nyékről, s talán a lakását meg a
névét is megváltoztatta azóta —
megérkezett az első vendég. Dr.
Schik azonban ragaszkodott az ün-
nepélyes hatáshoz, megvárta a
többieket is, s csak mikor vala-
mennyi meghívott összegyűlt a
kisebbségi szobában, nyitotta ki az
ajtót. A pillanat valóban ünne-
pélyes volt. A hatás pedig — ahogy
mondani szokták — leirhatatlan.
A nyitott ajtó mögött ugyanis
egy fehérre meszelt két púpú
monstrum állta a vendégek útját,
talán leginkább a két kontyos be-
gyes kemencéhez, még inkább
azonban egy púpos elefánthoz ha-
sonlított. A hatalmas képződmény
mellett csak akkora hely maradt
a szobában, amekkorán a házigaz-
da oldalazó mozgással elérte az
ablakot, hogy friss levegőt enged-
jen a kővémeredt szoborcsoport-
zatra. Senki sem szólt. A vendégek
egymás után szállingóztak el, s
még a napi diplomáciahoz szokott
igazgató is csak annyit tudott ki-

nyögni: „viseljék egészséggel”,
majd gyorsan távozott. Dr. Schik
Attiláné azonban ottmaradt. Es ez
aggasztotta a fuvalatanárt.
Végre is eljött a perc, hogy
szembe kellett nézniük egymás-
sal és a tényekkel.
— Mit fizettél ezért... ezért a...
Dr. Schik megmondta. Megmon-
ta őszintén és töredelmesen.
— Miből? — reszketett az asz-
szony.
Már benne voltak.
— A bútorpénzből.
— A bútorpénzből?
— Abból.
— Hát persze. — nevetett föl ke-
serű gúnnyal dr. Schikné. — Mi-
nek ide bútor, úgyse fér a kemen-
cétől.
Es milyen igaza volt.
A búbos kemence még további
három hónapig díszítette a Schik
familia barátságos, de szűkös ott-
honát. Aztán a legnagyobb titok-
ban, zárt ajtók és ablakok között
lebontatták. Két építőipari segéd-
munkást fogadtak fel erre a célra,
akik fejenként kétszáz forintért
vállalkoztak a barbár munkára,
további ötven forintért pedig meg-
ígérték, hogy senkinek, sehol, so-
ha ki nem szolgáltatják a kemen-
ce csúfos végét ért történetét.
Dr. Schik Attila nemes szándéka
a népi iparos mesterségek feltá-
masztására megtört, a modern
építkezés takarékos méretein. De a
csizma... a rámáscsizma, Tah An-
tal Cinege sori csizmadia 800 fo-
rintos remeke még két hosszú tel-
tel kiszolgált... a szekrényben.
Tulajdonképpen tovább is bírta
volna a csöppet sem fáradságos
szolgálatot — hirdette a paraszti
ipar fölénységét a szemre mutatós,
de tartásra silány gyáripari termelés
föleit —, ha dr. Schikné be ne-
telik... a szagával. De betelt. Így
aztán eladta 25 forintért az első
szibárusnak, aki a vasárnapi ebéd-
főzés közben véletlenül becsönge-
tett.